

Kúria végzése

Az ügy száma: Bfv.I.280/2023/8.

A határozat szintje: felülvizsgálat

A tanács tagjai: Dr. Gimesi Ágnes a tanács elnöke
Dr. Tuba István Krisztián előadó bíró
Dr. Domonyai Alexa bíró
Dr. Kardos Andrea bíró
Dr. Schmidt Péter bíró

Az eljárás helye: Budapest

Az eljárás formája: tanácsülés

Az ülés napja: 2023. október 3.

Az ügy tárgya: zugírásszat büntette

Terhelt(ek): Terhelt1 és társai (Terhelt1 I. rendű, Terhelt2 II. rendű és Terhelt3 III. rendű terhelt)

Elsőfok: Békéscsabai Járásbíróság, 8.B.73/2021/21/V., ítélet, tárgyalás, 2022. május 10.

Másodfok: Gyulai Törvényszék, 12.Bf.178/2022/15., ítélet, nyilvános ülés, 2022. november 28.

Harmadfok: -

Az indítvány előterjesztője: Terhelt1 I. rendű, Terhelt2 II. rendű és Terhelt3 III. rendű terhelték védője

Az indítvány iránya: a terhelték javára

Rendelkező rész

A Kúria a zugírásszat büntette miatt Terhelt1 és társai ellen folyamatban volt büntetőügyben a Terhelt1 I. rendű, Terhelt2 II. rendű és Terhelt3 III. rendű terhelték védője által előterjesztett felülvizsgálati indítványt elbírálv a Békéscsabai Járásbíróság, 8.B.73/2021/21/V. számú és a Gyulai Törvényszék mint másodfokú bíróság 12.Bf.178/2022/15. számú ítéletét Terhelt1 I. rendű, Terhelt2 II. rendű és Terhelt3 III. rendű terhelt vonatkozásában hatályában fenntartja.

A Kúria végzése ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye. Ebben az ügyben az indítvány előterjesztője, valamint azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

Indokolás

[1] **I.** A Békéscsabai Járásbíróság a 2022. május 10. napján kihirdetett 8.B.73/2021/21/V. számú ítéletével:

Terhelt1 I. rendű terheltet bűnösnek mondta ki zugírszat büntetében [a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 286. § (1) és (2) bekezdés]. Ezért őt 10 hónap szabadságvesztésre ítélte, amelynek végrehajtási fokozatát börtönben határozta meg. A járásbíróság a szabadágvesztés végrehajtását 3 év próbaidőre felfüggesztette. Kimondta, hogy az I. rendű terhelt – a szabadságvesztés büntetés végrehajtásának elrendelése esetén – a büntetés legalább kétharmad részének a kitöltését követő napon bocsátható feltételes szabadságra;

Terhelt2 II. rendű terheltet bűnösnek mondta ki bűnsegédként elkövetett zugírszat büntetében [Btk. 286. § (1) és (2) bekezdés]. Ezért őt 250 napi tétel pénzbüntetésre ítélte. A pénzbüntetés egy napi tételének összegét 5.000 forintban állapította meg azzal, hogy az így kiszabott, összesen 1.250.000 forint pénzbüntetést meg nem fizetése esetén napi tételenként egy-egy napi szabadságvesztésre kell átváltoztatni, melyet fogház fokozatban kell végrehajtani;

Terhelt3 III. terheltet bűnösnek mondta ki bűnsegédként elkövetett zugírszat büntetében [Btk. 286. § (1) és (2) bekezdés]. Ezért őt 300 napi tétel pénzbüntetésre ítélte. A pénzbüntetés egy napi tételének összegét 5.000 forintban állapította meg azzal, hogy az így kiszabott, összesen 1.500.000 forint pénzbüntetést meg nem fizetése esetén napi tételenként egy-egy napi szabadságvesztésre kell átváltoztatni, melyet fogház fokozatban kell végrehajtani. A járásbíróság rendelkezett továbbá a felmerült bűnügyi költség viseléséről.

[2] A védelmi fellebbezések alapján eljáró Gyulai Törvényszék mint másodfokú bíróság a 2022. november 28. napján kihirdetett 12.Bf.178/2022/15. számú ítéletével az elsőfokú ítéletet megváltoztatta, a Terhelt1 I. rendű terhelttel szemben kiszabott szabadságvesztés büntetés felfüggesztése próbaidejének tartamát 1 év 6 hónapra enyhítette, Terhelt3 III. rendű terhelt pénzbüntetését 200 napi tételre, így a pénzbüntetés összegét 1.000.000 forintra enyhítette. Egyebekben az elsőfokú ítéletet helybenhagyta.

[3] A jogerős ítéletben megállapított és így a felülvizsgálati eljárásban irányadó tényállás lényege szerint Terhelt1 I. rendű terhelt a egyetemán jogász szakon 2016. június 18. napján oklevelet szerzett. Terhelt2 II. rendű és Terhelt3 III. rendű terhelteket a ügyvédi kamara irodai tag ügyvédként jegyezte be, a II. rendű terheltet a ügyvédi irodához, a III. rendű terheltet a ügyvédi irodához.

[4] Terhelt2 II. rendű terhelt 2018. szeptember 06. napján a ügyvédi iroda képviselőjében munkaszerződést kötött Terhelt1 I. rendű terhelttel, akinek a munkaköre ügyvédi irodai alkalmazott jogász, munkaideje napi 8 óra. Az I. rendű terhelt munkaszerződése 2018. szeptember 10. napjától volt hatályos.

[5] Terhelt3 III. rendű terhelt 2019. október 21. napján a ügyvédi iroda képviselőjében munkaszerződést kötött heti 8 órás munkaidőkeretben az I. rendű terhelttel, akinek a munkaköre alkalmazott jogász. Az I. rendű terheltnek a III. rendű terhelttel kötött munkaszerződése 2019. október 22. napjától volt hatályos.

[6] Az I. rendű terheltet az ügyvédi kamaránál ügyvédjelöltként nem lehetett bejegyezni, mivel büntetett előéletűnek minősült [2017. évi LXXVIII. törvény 22. § (1) bekezdés a) és b) pont, 23. § (1) bekezdés b) pont és 63. § d) pont], a II. rendű és a III. rendű terheltek ezért foglalkoztatták alkalmazott jogászként, amelyhez őt az ügyvédi kamaránál nem kellett nyilvántartásba venni. Ezen túlmenően az I. rendű terhelt a cselekmény elkövetése idején az cég1 tulajdonosa és vezető tisztségviselője volt, így ezen összeférhetetlenségi ok is kizárta az ügyvédi kamaránál való ügyvédjelöltként történő nyilvántartásba vételét.

[7] Ennek ellenére az I. rendű terheltnek a ügyvédi irodával kötött munkaszerződéséhez csatolt munkaköri leírása a munkaköri feladatok között tartalmazta – többek között – a jogi okiratok szerkesztését.

[8] Mindkét munkaköri leírás tartalmazza az alkalmazott jogász feladataként az ügyfelekkel való kapcsolattartást, amely a gyakorlatban azt is jelentette, hogy az I. rendű terhelt a II. rendű és III. rendű terhelt fogvatartásban lévő védenecsihez, a büntetés-végrehajtási intézetekbe rendszeresen bejárt, illetőleg ezen személyekkel telefonon is kapcsolatot tartott a felügyeleti jogkörrel rendelkező ügyészségek engedélye nélkül.

[9] Terhelt1 I. rendű terhelt az ügyvédi irodáknál végzett tevékenységéért a munkaszerződés alapján munkabérben részesült, a ügyvédi irodánál a havi bruttó munkabére 180.500 Ft, a ügyvédi irodánál az alapbére bruttó 39.000 Ft volt havonta.

[10] 1. tanú5 a Békés Megyei Rendőr-főkapitányságon ügyszám számon folytatott büntetőügyben egyéb érdekelt1 gyanúsított részére a 2020. március 17. napján kelt meghatalmazással Terhelt3 III. rendű terheltet hatalmazta meg védőként. A III. rendű terhelt a meghatalmazáson helyettesítésre jogosultként Terhelt1t tüntette fel, mint alkalmazott jogászt.

[11] 2. A Készenléti Rendőrség Nemzeti Nyomozó Iroda Nemzetközi Bűnözés Elleni Főosztály IV. Bűnüldözési Osztályán ügyszám1 számon folytatott büntetőügyben egyéb érdekelt2 gyanúsított részére a 2020. június 02. napján kelt meghatalmazással tanú4, egyéb érdekelt2 gyanúsított részére a 2020. június 03. napján kelt meghatalmazással tanú3 Terhelt2 II. rendű terheltet hatalmazta meg védőként. A II. rendű terhelt a meghatalmazásokon azt tüntette fel, hogy helyettesítésre Terhelt1 ügyvédi irodai alkalmazott jogász jogosult.

[12] 3. tanú1 a Gyulai Rendőrkapitányságon ügyszám2 számon folytatott büntetőügyben egyéb érdekelt3 gyanúsított részére a 2020. június 19. napján kelt meghatalmazással Terhelt2 II. rendű terheltet hatalmazta meg védőként. A II. rendű terhelt a meghatalmazáson azt tüntette fel, hogy helyettesítésre Terhelt1 ügyvédi irodai alkalmazott jogász jogosult. A meghatalmazást az I. rendű terhelt íratta alá helységben tanú1el azt a látszatot keltve, hogy ügyvédként jár el. tanú1 a meghatalmazás aláírásakor 40.000 forintot fizetett az I. rendű terheltnek, melynek további sorsa ismeretlen.

[13] 4. tanú2 a Mezőkovácsházi Rendőrkapitányságon ügyszám3 számon indult, majd a Békés Megyei Rendőr-főkapitányságon ügyszám4 számon folytatott büntetőügyben egyéb érdekelt4 gyanúsított részére a 2020. július 16. napján kelt meghatalmazással Terhelt3 III. rendű terheltet hatalmazta meg védőként. A III. rendű terhelt a meghatalmazáson azt tüntette fel, hogy helyettesítésre Terhelt1 ügyvédi irodai alkalmazott jogász jogosult.

[14] Terhelt2 II. rendű és Terhelt3 III. rendű terheltek ezen meghatalmazásokkal összefüggésben ismeretlen összegű megbízási díjakban részesültek.

[15] A fenti meghatalmazásokat a II. rendű és a III. rendű terhelt is benyújtotta az eljáró nyomozó hatóságoknál, illetve a gyanúsítottak fogvatartási helyén, a bv intézetben.

[16] Az I. rendű terhelt a fenti meghatalmazások alapján egyéb érdekelt1, egyéb érdekelt2, egyéb érdekelt2, egyéb érdekelt3 és egyéb érdekelt4 gyanúsítottakkal a bv intézetben rendszeresen, a rendelkezési jogkört gyakorló ügyészségek engedélye nélkül, a büntetés-

végrehajtási intézet parancsnokának előzetes engedélye alapján mint a meghatalmazott védő helyettese személyesen, egyéb érdekelt² és egyéb érdekelt² gyanúsítottakkal pedig telefonon is kapcsolatot tartott.

[17] Az I. rendű terhelt az 1. pontban részletezett meghatalmazás alapján 2020. március 19. napjától 2020. július 21. napjáig 15 alkalommal jelent meg egyéb érdekelt¹ gyanúsítottnál a bv intézetben akként, hogy ebből 7 alkalommal saját jogon, nem ügyvéddel lépett be a büntetés-végrehajtási intézetbe.

[18] Az I. rendű terhelt a 2. pontban részletezett meghatalmazás alapján 2020. június 3. napjától 2020. október 1. napjáig 12 alkalommal jelent meg egyéb érdekelt² gyanúsítottnál a bv intézetben akként, hogy ebből 5 alkalommal lépett be saját jogon az intézetbe, telefonon pedig 2020. június 15. napjától 2020. november 2. napjáig heti több alkalommal beszélt a fogvatartottal. Az I. rendű terhelt mobiltelefonszámát, mint az ügyvédi iroda telefonszámát adta meg a büntetés-végrehajtási intézetben a II. rendű terhelt.

[19] Az I. rendű terhelt a 2. pontban részletezett meghatalmazás alapján 2020. június 11. napjától 2020. október 1. napjáig 9 alkalommal jelent meg egyéb érdekelt² gyanúsítottnál a bv intézetben akként, hogy ebből 4 alkalommal lépett be saját jogon az intézetbe. Telefonon pedig 2020. július 07. napjától 2020. november 2. napjáig heti rendszerességgel beszélt a fogvatartottal. A II. rendű terhelt az I. rendű terhelt mobiltelefonszámát, mint az ügyvédi iroda telefonszámát adta meg a büntetés-végrehajtási intézetben.

[20] Az I. rendű terhelt a 3. pontban részletezett meghatalmazás alapján 2020. június 23. napjától 2020. december 9. napjáig 11 alkalommal jelent meg egyéb érdekelt³ gyanúsítottnál a bv intézetben akként, hogy ebből 7 alkalommal saját jogon lépett be az intézetbe.

[21] Az I. rendű terhelt a 4. pontban részletezett meghatalmazás alapján 2020. augusztus 14. napjától 2020. október 19. napjáig 6 alkalommal jelent meg egyéb érdekelt⁴ gyanúsítottnál a bv intézetben akként, hogy ebből 5 alkalommal lépett be saját jogon az intézetbe.

[22] A Békés Megyei Rendőr-főkapitányság Felderítő Osztályán ügyszám számon folytatott büntetőügyben 2020. április 30. napján egyéb érdekelt¹ gyanúsítottat folytatólágosan kihallgatta az ügy előadója a bv intézetben. A büntetés-végrehajtási intézetbe beléptetésre került Terhelt³ III. rendű terhelt és tanú⁶, mint meghatalmazott védők, és a III. rendű terhelt által csatolt meghatalmazással Terhelt¹ I. rendű terhelt, mint a meghatalmazott védő helyettesítésére jogosult személy. A kihallgatáson az I. rendű terhelt is részt kívánt venni, azonban a kihallgatást végző egyéb érdekelt⁵ r. százados észlelte, hogy erre nincs jogosultsága, ezért a jelenlétét nem engedélyezte.

[23] Az I. rendű terhelt 2020. július 27. napján a 4. pontban részletezett meghatalmazás alapján mint védő, Békéscsabán a Békés Megyei Rendőr-főkapitányság fogdáján egyéb érdekelt⁴ gyanúsítottal beszélt személyesen.

[24] A Készenléti Rendőrség Nemzeti Nyomozó Iroda Nemzetközi Bűnözés Elleni Főosztály IV. Bűnüldözési Osztályán ügyszám¹ számon folytatott büntetőügyben egyéb érdekelt² gyanúsítottat 2020. szeptember 18. napján folytatólágosan kihallgatta az ügy előadója a bv intézetben. A kihallgatáson a 2. pontban részletezett meghatalmazás alapján a büntetés-végrehajtási intézetben megjelent Terhelt² II. rendű terhelt, mint meghatalmazott védő és Terhelt¹ I. rendű terhelt, mint a meghatalmazott védő helyettesítésére jogosult személy. Az ügy előadója, egyéb érdekelt⁶ r. százados észlelte, hogy az I. rendű terheltnek erre nincs jogosultsága, ezért a jelenlétét a kihallgatáson nem engedélyezte.

[25] **II.** A bíróság jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozata ellen Terhelt¹ I. rendű, Terhelt² II. rendű és Terhelt³ III. rendű terheltek közös védője terjesztett elő felülvizsgálati

indítványt a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) 648. § a) pontja alapján, a Be. 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontjára hivatkozással.

[26] 1. A védő álláspontja szerint a terheltek bűnösségének megállapítására a büntető anyagi jog szabályainak megsértésével került sor. Sérelmezte a védő, hogy a jogerős ítélet nem ad választ azon kérdésekre, hogy a megállapított tényállásból a bíróság milyen indokok alapján vont le következtetést arra, hogy a terheltek a zugírszat büntettét elkövették illetőleg, hogy a terheltek mely magatartásukkal valósították meg a cselekmény törvényi tényállási elemeit.

[27] Álláspontja szerint az elkövetési magatartásnak – a jogalkotó kifejezett szándéka szerint – az ügyfél megtévesztésére kell irányulnia, és az elkövetőnek ezt a tevékenységet üzletszerűen, haszonszerzés érdekében kell folytatnia, ami tipikusan jogi tanácsadásban, beadványok és okiratok szerkesztésében nyilvánulhat meg.

[28] A védő érvelése szerint a bv intézet parancsnoka által adott, a nyomozati iratokban található tájékoztatás alapján csak azt a megállapítást lehet tenni, hogy a büntetés-végrehajtási intézet alkalmazottainak a megtévesztése, ügyvédi jogosultság színlelése nem valósult meg, hiszen az I. rendű terhelt a beléptetéskor minden esetben azt állította, hogy ő a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény (a továbbiakban: Bv. tv.) 11. § (5) bekezdésében foglalt jogi képviselőként jár el, tehát a büntetés-végrehajtás intézet alkalmazottai nem voltak abban a hiszemben, hogy az I. rendű terhelt ügyvédi tevékenységet végez.

[29] A védő kifejtette azt is, hogy az I. rendű terhelt által tanúsított magatartás nem volt tényállásszerű, mert – amint azt a jogerős ítéleti tényállás is megállapította – sosem adta ki magát ügyvédnek, magát mindig személyi igazolvánnyal igazolta.

[30] Álláspontja szerint a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján nem állapítható meg, hogy az I. rendű terhelt a tanúl által adott meghatalmazás során átvett pénzt megtartotta, vagy azzal az ügyvédi iroda irányába elszámolt azzal, így nem cáfolható az az I. rendű terhelti védekezés, miszerint a megbízási díjat munkáltatója részére átadta.

[31] A védő érvelése alapján törvénysértő a másodfokú bíróság ítéletének [37] bekezdésében tett megállapítás, amely szerint „bizalmi viszony sérült akkor, amikor I. rendű terhelt a II. rendű és III. rendű terheltek – mint az adott büntető eljárásokban eljáró védők – helyett kapcsolattartás miatt megjelent a bv. intézetben/fogdán, hiszen a gyanúsítottak (ügyfelek) abban a hiszemben voltak a megjelenésekor, hogy védői tevékenységre jogosult az I. rendű vádlott”, mivel az iratok között nem található olyan adat, amely a fogvatartásban volt ügyfelek tudattartalmára utalna.

[32] A védő kétségbe vonta az üzletszerűség megállapíthatóságát is. Kifejtette, hogy a másodfokú bíróság helytelen következtetést vont le a terheltek haszonszerzési célzatára, és így tévesen állapította meg az üzletszerűség, mint alaptényállási elem meglétét. Előadta, hogy az ügyfelek nem azon kifejezett célból kötöttek a II. rendű és a III. rendű terhelttel megbízási szerződést, hogy az I. rendű terhelt a gyanúsítottakat alkalomszerűen meglátogassa a büntetés-végrehajtási intézetben, hanem azért, hogy érdekükben a II. rendű és a III. rendű terhelt védői tevékenységet végezzen, amit ők jogszerűen el is láttak, és ennek fejében vették át a védői tevékenység díját az ügyfelektől. Tévesnek tartotta ezért azt az ítéleti megállapítást is, amely szerint az I. rendű terhelt tevékenysége által gazdagodott a II. rendű és a III. rendű terhelt.

[33] Érvelése szerint „nehezen értelmezhető bírói megállapítás” az, hogy annak a ténye, hogy a II. rendű és a III. rendű terhelt az ügyvédi megbízások alapján megbízási díjban részesült egyben megalapozza az üzletszerűség megállapítását az I. rendű terhelt tekintetében,

hiszen valamennyi megbízási szerződés valós volt, ami alapján II. rendű és III. rendű terheltet megillette a díjazás és ez alapján fizették meg az ügyfelek az ügyvédi munkadíjat.

[34] A védő az üzletszerűség megállapíthatósága hiányának alátámasztására hivatkozott az EBH 2007.1678. számú elvi bírósági határozatra is, kifejtve azt, hogy az I. rendű terhelt nem a saját, hanem a munkaadói, a II. rendű és a III. rendű terhelt hasznára végezte tevékenységét, amely életszerű és okszerű.

[35] Mindezek tükrében, a védő álláspontja szerint az ítéleti tényállás alapján nem állapítható meg, hogy az I. rendű terhelt jogosulatlanul ügyvédi tevékenységet végzett volna, illetőleg az sem, hogy arra való jogosultságot színlelt volna. Ebből okszerűen következik, hogy a II. rendű és a III. rendű terhelt terhére sem róható a zugírászat büntetnének bűnsegédi elkövetése.

[36] A fentiekre figyelemmel a védő indítványozta, hogy a Kúria a jogerős ítéletet változtassa meg, és Terhelt1 I. rendű, Terhelt2 II. rendű és Terhelt3 III. rendű terheltet mentse fel az ellenük emelt vád alól.

[37] 2. A Legfőbb Ügyészség a BF.379/2023/2. számú átiratában a felülvizsgálati indítványt alaptalannak tartotta.

[38] Kifejtette, hogy az irányadó tényállás alapján a jogkövetkeztetések levonása során az ügyben eljáró bíróságok az Ügyvédi törvény, valamint a Be. rendelkezéseit vették alapul. Ezek figyelembevételével az I. rendű terhelt által tanúsított magatartás értékelésekor elsődlegesen az az ügyvédi meghatalmazásoknak van jelentősége. Rámutatott, hogy a védői meghatalmazás szerinti védői feladatok teljesítésére helyettesként az I. rendű terhelt alkalmazott jogásként nem volt jogosult, ezért a büntetőügyekben született meghatalmazásokban az I. rendű terhelt helyettesítési jogára vonatkozó megjelölés jogellenes, mivel a Be. 41. § (1) és (2) bekezdése alapján védőként ügyvéd, védő helyetteseként ügyvéd, illetve ügyvédjelölt járhat el, azaz a védő helyettesítésére alkalmazott jogász, képviselő tehát nem jogosult.

[39] Az ügyészség utalt arra is, hogy az I. rendű terhelt – értelemszerűen – nem volt a gyanúsítottak törvényes képviselője, míg a meghatalmazott képviselő csak a Be. 64. § (1) bekezdésében felsorolt feladatokra vállalkozhat és csak azokat láthatja el. Erről jelen ügyben szó sem volt, hiszen az I. rendű terhelt kifejezetten a meghatalmazott védő helyettesítésére, azaz védői feladatok ellátására vállalkozott, ennek keretében tartotta személyesen és telefonon is a kapcsolatot az egyes büntető ügyek gyanúsítottjaival, és vett volna részt a folytatólagos kihallgatásukon. Az ítéleti tényállásban felsorolt esetek többségében pedig az I. rendű terhelt tartotta a büntetés-végrehajtási intézetben fogvatartottakkal a kapcsolatot.

[40] A Bv. tv. szerint büntetés-végrehajtási ügyben adott képviselői meghatalmazásra az irányadó tényállás nem tartalmaz adatot, arra viszont igen, hogy büntetőügyekben a gyanúsítottak által II. rendű és III. rendű terheltnek védői meghatalmazásokat adtak, amelyeket benyújtottak a nyomozó hatósághoz, illetve a bv intézetben is. Az I. rendű terhelt tehát helyettesként az ügyvédi tevékenység keretei között, védői feladatokat látott el, beleértve az ellenőrzés nélküli kapcsolattartást is.

[41] A Legfőbb Ügyészség az üzletszerűsége vonatkozóan kifejtette, hogy a felülvizsgálati indítványban hivatkozott alkalmosszerűség a jogerős ítéletben írt tényállás alapján kizárható. A rendszeresség tekintetében ugyanis az a meghatározó, hogy a büntetőügyben adott meghatalmazás alapján a jogellenes helyettesítés számos alkalommal, nagy gyakorisággal történt meg. Ezen túl a jogellenes helyettesítéssel teljesítettnek vélt védői kapcsolattartás alapján is részesült a II. rendű és III. rendű terhelt megbízási díjban, valamint az I. rendű terhelt pedig munkabért kapott.

[42] A bűncselekmény súlyosabban minősülő esete kapcsán utalt a Legfőbb Ügyészség arra, hogy a meghatalmazások alkalmasak voltak azt a hamis látszatot kelteni a hatóságok előtt, miszerint az I. rendű terhelt a büntetőeljárások során a meghatalmazott védő helyett eljárhat, másrészt az az ügyféltől kapott meghatalmazásokon helyettesítésre jogosultként tüntették fel az I. rendű terheltet, ami alkalmas volt az ügyfelek megtévesztésére is. Az ügyben eljáró hatóság tagjainak a védői helyettesítésre irányadó szabályok részletes ismerete, illetve ennek hiányosságai függetlenek a jogosultság színlelését, a megtévesztő magatartást kimerítő magatartás megvalósulásától. A jogosultság színlelésének sikeressége vagy eredménytelensége nem szükségszerű tényállási eleme a zugírászatnak.

[43] Mindezek alapján indítványozta, hogy a Kúria a Be. 662. § (1) bekezdése alapján, a Be. 660. § (1) bekezdése szerinti tanácsülésen a Békéscsabai Járásbíróság 8.B.73/2021/21/V. számú, és a Gyulai Törvényszék mint másodfokú bíróság 12.Bf.178/2022/15. számú ítéletét Terhelt1 I. rendű, Terhelt2 II. rendű és Terhelt3 III. rendű terhelt vonatkozásában hatályában tartsa fenn.

[44] 3. A terheltek védője a Legfőbb Ügyészség nyilatkozatában foglaltakra írásban észrevételt tett, amelyben a felülvizsgálati indítványában foglaltakat fenntartotta.

[45] Kifejtette, hogy tévesnek tartja a Legfőbb Ügyészség álláspontját abban, hogy az I. rendű terhelt elkövetési magatartása a meghatalmazások hatóságok felé történő benyújtása lett volna, mivel ez egyrészt nem meríti ki a zugírászat büntettének törvényi tényállását, másrészt a meghatalmazásokat a II. rendű és a III. rendű terhelt nyújtotta be a nyomozó hatósághoz és a büntetés-végrehajtási intézetbe.

[46] Cáfolta az Legfőbb Ügyészségnek a meghatalmazások tartalmával kapcsolatos megállapítását is arra figyelemmel, hogy az I. rendű terhelt a büntetés-végrehajtási intézetbe való beléptetéskor minden alkalommal közölte, hogy a Bv. tv. 11. §-a szerinti jogi képviselőként kíván a terhelthez bemenni, nem állította, hogy ügyvédi tevékenységet végezne. Hozzátette, hogy munkáltatóival történő megjelenése a nyomozó hatóság előtt szintén nem merítheti ki az I. rendű terhelt esetében a zugírászat büntettének tényállását, mivel egyrészt közölték a hatósággal, hogy miért kíván a kihallgatáson jelen lenni az I. rendű terhelt, másrészt semmi esetre sem tudta volna helyettesíteni a II. rendű, illetve III. rendű terheltet akkor, amikor ők is jelen voltak.

[47] A védő álláspontja szerint az esetlegesen félreérthető tartalmú meghatalmazások mellett az egyéb tények és körülmények alapján sem lehet a terheltek egyenes szándékára jogoszerű következtetést levonni, eshetőleges szándékkal pedig ez a bűncselekmény nem követhető el.

[48] Sétrelmezte a beadványában, hogy bár a másodfokú bíróság helyesen mellőzte az elsőfokú bíróság által megállapított tényállásból azt, hogy az I. rendű terhelt munkaszerződéseiben a munkaköri leírása tartalmazta az ügyvédjelölti tevékenység végzését. Ugyanakkor ennek ellenére nem vonta le ebből azt a következtetést, hogy a II. rendű és III. rendű terhelt szándéka nem irányult arra, hogy őket helyettesítse vagy más ügyvédi tevékenységet végezzen az I. rendű terhelt.

[49] **III.** Terhelt1 I. rendű, Terhelt2 II. rendű és Terhelt3 III. rendű terheltek védőjének felülvizsgálati indítványa alaptalan.

[50] A Be. XC. Fejezetében szabályozott felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, annak lefolytatására kizárólag a törvényben meghatározott okok alapján, az ott meghatározott feltételekkel és szabályok szerint kerülhet sor.

[51] A Be. 648. §-a értelmében felülvizsgálatnak a bíróság jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozata ellen a) a büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt, b) eljárási szabálysértés miatt, c) az Alkotmánybíróság vagy nemzetközi szerződéssel létrehozott emberi

jogi szerv határozata alapján, d) a Kúria Bíróági Határozatok Gyűjteményében közzétett határozatától való eltérés esetén van helye.

[52] A Be. 659. § (5) bekezdése alapján a Kúria a jogerős ügydöntő határozatot csak a felülvizsgálati indítvánnyal megtámadott részében és csak a felülvizsgálati indítványban meghatározott ok alapján bírálja felül. Ez alól a Be. 659. § (6) bekezdése fogalmaz meg kivételt, miszerint, ha a felülvizsgálati eljárás lefolytatásának helye van, a Kúria a megtámadott határozatot a Be. 649. § (2) bekezdése alapján akkor is felülbírálja, ha az indítványt nem ebből az okból nyújtották be.

[53] A Be. 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontja szerint felülvizsgálati ok, ha a bíróság jogerős ítéletében a terhelt büntetőjogi felelősségét a büntető anyagi jogi szabályok megsértésével állapította meg.

[54] A Be. 650. § (2) bekezdése értelmében a felülvizsgálati indítványban a jogerős ügydöntő határozat által megállapított tényállás nem támadható. Ez azt jelenti, hogy a felülvizsgálati eljárásban a terhelt bűnössége és a terhére rótt bűncselekmény minősítésének a törvényessége kizárólag az irányadó tényállás alapján vizsgálható.

[55] A Btk. 286. § (1) bekezdése szerint a zugírászat vétségét valósítja meg, aki jogosulatlanul és üzletszerűen ügyvédi, szabadalmi ügyvivői vagy közjegyzői tevékenységet végez. A cselekmény minősített esete valósul meg, amennyiben a zugírászatot ügyvédi, szabadalmi ügyvivői vagy közjegyzői tevékenységre jogosultság színlelésével követik el [zugírászat büntette, Btk. 286. § (2) bekezdés].

[56] A büntetőjogi védelem indoka kettős: egyrészt a foglalkozási jogosultság elvárásához (alanyi feltétel), másrészt e jogosultság kizárólagos gyakorlásához (tárgyi feltétel) fűződő érdek. E két kötöttség nélkül bárki bármely adott tevékenységet végezhetné (mialtalt értelmét vesztené az ügyvédi, közjegyzői foglalkozásra jogosultság, illetve állami képesítés). Ugyanakkor nyilvánvalóan indokolatlan (és lehetetlen) lenne minden jogi természetű tevékenység végzését jogosultsághoz kötni, és tiltani a jogosultság nélküli, viszont szíveségből történő ellátását {BH 2015.122. [95] bekezdés}.

[57] A terhelték védője a jogerős ítéletben megállapított zugírászat büntette valamennyi törvényi tényállási elemének megállapíthatóságát vitatta az I. rendű terhelt tekintetében.

[58] 1. A törvény az elkövetői kört illetően negatív feltételt határoz meg, vagyis a cselekmény elkövetője tettesként csak olyan személy lehet, aki az ügyvédi (szabadalmi ügyvivői vagy közjegyzői) tevékenység végzésére nem jogosult, számára azt a törvény nem teszi lehetővé. Ezért elsődlegesen az vizsgálandó, hogy az I. rendű terhelt bűncselekmény elkövetője lehet-e. Más szóval (bármely) ügyvédi tevékenység folytatására jogosult volt-e a vádbeli időszakban. Ezzel mind az elsőfokú, mind a másodfokú bíróság részletesen foglalkozott, és helyes jogi álláspontra helyezkedett {Békéscsabai Járásbíróság 8.B.73/2021/21/V. számú ítélete [73]-[82] bekezdés, Gyulai Törvényszék 12.Bf.178/2022/15. számú ítélete [32]-[33] bekezdés}.

[59] Az irányadó tényállás szerint az I. rendű terhelt rendszeresen – öt gyanúsított személy vonatkozásában, 2020. március 19. napjától 2020. október 1. napjáig – a büntetés-végrehajtási intézetben megjelent, és ott a korábban csatolt ügyvédi meghatalmazást felhasználva ellenőrzés nélküli kapcsolattartási jogot gyakorolt, és a II. rendű és a III. rendű terhelt – a erre tekintettel is – megbízási díjban részesült.

[60] Az elkövetéskor hatályos, az ügyvédi tevékenységről szóló 2017. évi LXXVIII. törvény (a továbbiakban Ügyvédi tv.) meghatározza azt a személyi kört, akik a törvényben felsorolt ügyvédi tevékenység folytatására – rendszeresen és ellenérték fejében – jogosultak [Ügyvédi tv. 4. § (1) bekezdés]. Így ügyvédi tevékenységet

- a) ügyvéd,
- b) európai közösségi jogász,
- c) külföldi jogi tanácsadó,
- d) kamarai jogtanácsos,
- e) alkalmazott ügyvéd,
- f) alkalmazott európai közösségi jogász,
- g) ügyvédjelölt és
- h) ügyvédi kamarai nyilvántartásba vett jogi előadó folytathat.

[61] Az I. rendű terhelt a foglalkozása (munkaköre) alapján a fenti kategóriák egyikének sem felelt meg, a munkaszerződésében rögzített „ügyvédi irodai alkalmazott jogászként” ügyvédi tevékenység ellátására, ügyvédkénti eljárásra nem volt jogosult.

[62] 2. A zugírászat bűncselekménye tipikusan ügyvéd (közjegyző) által ellenjegyezhető okirat készítésével vagy jogosulatlan jogi tanácsadással valósul meg, amennyiben az rendszeres és haszonszerzési célú. A törvény által büntetni rendelt cselekmények köre azonban ennél jóval szélesebb, és felöleli valamennyi, a jogszabály által az adott hivatásrendek kizárólagos eljárási körébe tartozó összes tevékenységet. Az irányadó tényállás alapján ez a következőket jelenti.

[63] Az Ügyvédi tv. 2. § (1) bekezdése kimerítően sorolja fel az ügyvédi szakmai tevékenységeket, a (2) és (3) bekezdésben foglalt, jelen ügyben nem releváns kivételekkel. Így ügyvédi tevékenység:

- a) a jogi képviselő ellátása,
- b) a büntetőeljárásban védelem ellátása,
- c) a jogi tanácsadás,
- d) az okiratszerkesztés,
- e) az okirat ellenjegyzése,
- f) az a)–e) pont szerinti ügyvédi tevékenységgel összefüggésben a szerkesztett okiratok és mellékleteik elektronikus okirati formába alakítása,
- g) az a)–f) pont szerinti ügyvédi tevékenységgel összefüggésben letét kezelése.

[64] A jelen ügyben a b) pont szerint, a büntetőeljárásban történő védelem ellátása jöhet szóba, amelyet – ahogy arra az első- és a másodfokú bíróság is helyesen mutatott rá – a Be. mint eljárási jogszabály tölt meg tartalommal. Ez pedig az egyébként ügyvédi tevékenység folytatására jogosultaknál is szűkebb személyi kört határoz meg.

[65] Az elkövetéskor hatályos Be. a védőként a büntetőeljárásban eljárni jogosultak körét akként szabályozta, hogy főszabályként – meghatalmazás vagy kirendelés alapján – ügyvéd járhat el [Be. 41. § (1) bekezdés]. Ezen túl ügyvéd mellett vagy ügyvéd helyetteseként védőként ügyvédjelölt is eljárhat, a vádemelés előtt megkötés nélkül, míg a vádemelés után a járásbírószágon, valamint a törvényszéken azzal, hogy a törvényszék előtt perbeszédet nem tarthat [Be. 41. § (2) bekezdés a) és b) pont].

[66] 3. A következő kérdés, hogy az I. rendű terhelt konkrét magatartásai ügyvédi, azon belül védői tevékenység gyakorlását jelentették-e. Ugyanis a zugírászat bűncselekmény alapesetének elkövetési magatartása nem az ügyvédi (védői) minőség színlelése, hanem a kizárólag ügyvéd (ügyvédjelölt) által ellátható tevékenység gyakorlása.

[67] Ezért, a felülvizsgálati indítvány által hangsúlyozottak ellenére, az alapeset megvalósulása szempontjából annak nem volt jelentősége, hogy az I. rendű terhelt a büntetés-

végrehajtási intézetben miként (személyi igazolvánnyal vagy ügyvédi igazolvánnyal) igazolta magát. Ez a minősített eset megvalósulása szempontjából vizsgálendő, amennyiben az e tevékenységre való jogosultságot színleli is az elkövető.

[68] A Be. 42. § (4) bekezdés a) pontja szerint a védő – többek között – köteles a terhelttel a kapcsolatot késedelem nélkül felvenni. A kapcsolattartás tehát védői tevékenység (egyben kötelezettség is), amelyet a védő a fogvatartott terhelttel, a Bv. tv. speciális rendelkezéseit is figyelembe véve gyakorol.

[69] A Bv. tv. alkalmazása során kapcsolattartó az a személy, aki az elítélttel vagy az egyéb jogcímen fogvatartottal jogszabály vagy engedély alapján kapcsolattartásra jogosult (Bv. tv. 3. § 11. pont).

[70] Kapcsolattartásra jogosult lehet a védőn kívül más személy is, így a konzuli képviselő, tolmács, szakértő, hozzátartozó stb. (Bv. tv. 3. § 9. pont) és a képviselő [Bv. tv. 11. § (5) bekezdés] is.

[71] Lényeges különbség a kapcsolattartási jog gyakorlása során, hogy a védő a fogvatartottal (letartóztatott személlyel) ellenőrzés nélkül érintkezhet, míg az egyéb képviselő ellenőrzés mellett tarthatja a kapcsolatot [Bv. tv. 11. § (2) és (6) bekezdés 1. mondata, 398. § (1) bekezdés, 399. § (3) bekezdés].

[72] A büntetés-végrehajtási szervek területére történő be- és kilépés, valamint a büntetés-végrehajtási szervek területén tartózkodás részletes szabályairól szóló 44/2007. (IX. 19.) IRM rendelet 6. § (1) bekezdése is úgy rendelkezik, a védő a meghatalmazásnak a Be. 47. § (2) bekezdése szerinti benyújtásáig a fogvatartottal csak ellenőrzés mellett beszélhet.

[73] A védőtől eltérő személy esetén az ellenőrzési kötelezettség alóli egyetlen kivétel, amennyiben a személyes kapcsolattartás az érintett büntetés-végrehajtási intézet eljárásával kapcsolatban a fogvatartott és őt nemzetközi szerződéssel létrehozott emberi jogi szerv elé terjesztett ügyben képviselő – a fogvatartottal hozzátartozói viszonyban nem lévő – személy között történik [Bv. tv. 11. § (6) bekezdés 2. mondata]. E kivételnek megfelelő helyzet azonban jelen ügyben nem állt fenn.

[74] További, kizárólag védői jogosultság a kapcsolattartással összefüggésben, hogy a védő a letartóztatottal való megbeszélésről készített feljegyzést vagy hangfelvételt a fogvatartó intézetből ellenőrzés nélkül kiviheti. Ezzel áll összefüggésben, hogy a védő a kizárólag hangfelvétel rögzítésére alkalmas technikai eszköz – a belépéskor történő bejelentés mellett – külön engedély nélkül is beviheti a büntetés-végrehajtási intézetbe [Bv. tv. 399. § (1) bekezdés, 4/2007. (IX. 19.) IRM rendelet 6. § (2) bekezdés].

[75] A fenti szabályozás – a védői hivatkozással szemben – egyértelmű és ellentmondástól mentes, a védő a megbízása igazolásától kezdve ellenőrzés nélkül, míg más személy az ellenőrzés lehetősége mellett tarthat kapcsolatot a fogvatartottal.

[76] A védői tevékenység (jogosultság) nem merül ki az egyes eljárási cselekményeken való részvételben, hanem több olyan résztvevőket ölel fel, amelyek együtt alkotják a védői feladatok halmazát. Amennyiben a törvény az adott tevékenységet kizárólag a védő jogosultságaként vagy kötelezettségeként szabályozza, abban az esetben kizárólag ügyvéd, illetve – a törvény által szabályozott körben – ügyvédjelölt járhat el. Ezért helyes a Legfőbb Ügyészség átiratában kifejtett érvelés, amely szerint nem foghat helyt a felülvizsgálati indítványban felhozott hivatkozás, hogy a büntetés-végrehajtási intézetben az I. rendű terhelt részvételével a gyanúsítottak kihallgatására nem került sor. A kapcsolattartás ugyanis – bár a teljes büntetőeljárásra adott meghatalmazásból eredő részfeladat – önállóan is kizárólag ügyvéd (ügyvédjelölt) által végezhető tevékenység.

[77] Jelentősége tehát annak van, hogy a fogva lévő terhelt képviselője ellenőrzés nélküli kapcsolattartásra nem jogosult, a védő azonban igen. Ezért nem közömbös, hogy milyen (tartalmú) okirattal kéri a beléptetést és a kapcsolattartás biztosítását a fogvatartott érdekében eljáró személy.

[78] Az I. rendű terhelt részvétele a gyanúsított érdekében a kihallgatásán {Békéscsabai Járásbíróság 8.B.73/2021/21/V. számú ítélete [37] és [39] bekezdés} szintén védői jogosultság gyakorlását jelentette. Az I. rendű terhelt mint alkalmazott jogász ugyanis a meghatalmazott védő jelenlétében (a védő mellett) sem vehet részt ezen eljárási cselekményen. Ezt a Be. kizárólag a védő mellett eljáró ügyvédjelölt részére teszi lehetővé [Be. 41. § (2) bekezdés a) pont].

[79] A védő azt a felülvizsgálati indítványában helyesen állította, hogy a meghatalmazott védő (az I. rendű terhelt munkáltató) jelenlétében a helyettesítés szükségessége szóba sem jöhet. Figyelmen kívül hagyta azonban, hogy a védő melletti részvételnek is – a fentiek szerint – külön szabályai vannak, és arra az adott esetben az I. rendű terhelt szintén nem volt jogosult.

[80] Megjegyzendő, hogy az I. rendű terhelt ezen magatartása – mivel a nyomozó hatóság a részvételét a gyanúsított kihallgatáson végül nem engedélyezte – önmagában a zugírászat bűncselekményének kísérletét valósította volna meg, a minősítés azonban egységesen a befejezett cselekményekhez igazodó. Így az üzletszerűség megítélésakor e tevékenységnek is jelentősége volt.

[81] Alapítalan a felülvizsgálati indítványnak az Ügyvédi törvényben foglalt helyettesítési szabályokra hivatkozása is. Az ügyvédi megbízás teljesítésében – ha a felek eltérően nem rendelkeznek – az egyéni ügyvéd, az európai közösségi jogász, az ügyvédi iroda tagjai, a helyettes ügyvéd, az ezek alkalmazásában álló alkalmazott ügyvéd, alkalmazott európai közösségi jogász és ügyvédjelölt, valamint a külföldi jogi tanácsadó járhatnak el [Ügyvédi tv. 28. § (5) bekezdés]. Az ügyvéd a büntetőeljárásban, a védői meghatalmazás teljesítése során is igénybe vehet helyettest, erre azonban az adott eljárásra vonatkozó speciális szabályozásnak megfelelően van lehetősége. Vagyis, ahogy arra a Kúria már kitért, a büntetőeljárásban a Be. szabályai szerint járhat el ügyvéd helyett más személy. Ez pedig független attól, hogy az ügyvédi meghatalmazás kit jelöl meg helyettesítésre jogosultként.

[82] Mivel az I. rendű terhelt a büntetőeljárásban helyettesítésre nem volt jogosult, a II. rendű és III. rendű terheltet kizárólag a büntetőeljáráson kívüli tevékenységben helyettesíthette volna, például a megbízási díj átvételében.

[83] A védő arra is hivatkozott, hogy az I. rendű terhelt törvényes képviselőként járt a büntetés-végrehajtási intézetben, a letartóztatottak érdekében. Ezzel azonban az irányadó tényállástól eltérő tényt állított, a Be. 650. § (2) bekezdésében foglalt törvényi tilalom ellenére. A II. rendű, illetve a III. rendű terheltnek adott ügyvédi meghatalmazás ugyanis kimondottan védői feladatokra szólt, és az I. rendű terhelt ténylegesen ilyen feladatot is látott el; az I. rendű terhelt egyéb, így a Be. 64. §-ában és a Bv. tv. 11. § (5) bekezdésében szabályozott, meghatalmazáson alapuló képviselőre jogosító megállapodással, okirattal nem is rendelkezett.

[84] 4. A zugírászat törvényi alaptényállási eleme az üzletszerűség, amelynek megállapíthatóságát a felülvizsgálati indítvány szintén vitatta.

[85] A Btk. értelmező rendelkezése szerint üzletszerűen követi el a bűncselekményt, aki ugyanolyan vagy hasonló jellegű bűncselekmények elkövetése révén rendszeres haszonszerzésre törekszik [Btk. 459. § (1) bekezdés 28. pont]. Az üzletszerűség törvényi tényállási elemként szabályozása összhangban áll az Ügyvédi tv. 4. § (1) bekezdésében meghatározott rendszeres és ellenérték fejében történő működéssel.

[86] A rendszeresség az alkalmosság ellentéte, a jelen ügyben, a teljes tényállás alapulvételével az öt különböző gyanúsítottat érintő, személyenként is több, ismétlődő kapcsolattartás, kiegészülve a két gyanúsított kihallgatáson való megjelenéssel, a kb. féléves időszak alatt a rendszeresség követelménynek mindenben megfelel.

[87] Az I. rendű terhelt e tevékenységet munkaköri feladatként, vagyis jövedelemszerző foglalkozása keretében látta el, a tényállásban is rögzített munkabérért. Szintén a tényállás része, hogy a II. rendű és III. rendű terhelt – a meghatalmazásokra tekintettel – megbízási díjban is részesült. Így a haszonszerzésre törekvés aggálytalanul megállapítható volt.

[88] Annak nincs jelentősége, hogy az I. rendű terhelt közvetlenül nem részesült a megbízási díjakból, mivel az üzletszerűség akkor is megállapítható, ha az elkövető nem saját maga gazdagodik a cselekmény elkövetése révén (BH 2012.146.II., BH 2008.174.). Vagyis a rendszeres haszonszerzési cél akkor is megállapítható lett volna, ha az I. rendű terhelt munkadíjban vagy más juttatásban nem is részesült volna a II. rendű illetve a III. rendű terhelttől.

[89] A védő e körben hivatkozott az EBH 2007.1678. számú elvi bírósági határozatra, azonban annak téves értelmezésével. A döntés szerint ugyanis az üzletszerűség feltételeként megkívánt rendszeres haszonszerzésre törekvés más személy vagyoni gyarapodása érdekében elkövetett cselekmények esetében is megállapítható. Üzletszerűen elkövetettnek minősül ezért annak a cselekménye, aki a munkakörét felhasználva sikkasztás, illetve csalás elkövetése révén maga vagy más részére törekszik rendszeres anyagi hasznot biztosítani. Ez pedig éppen a fentiekben már megjelölt eseti döntéseknek megfelelő, következetes álláspont.

[90] Ahogy arra a járásbíróság is helyesen utalt, az üzletszerűség szempontjából annak sincs jelentősége, hogy az ügyfelek a megbízási díjakat végül megfizették-e a II. rendű, illetve a III. rendű terhelt részére, mert a haszonszerzésre törekvés a visszatérő megbízási szerződések megkötésével már eleve megvalósult (BH 2015.122. indokolás [124] bekezdés).

[91] A Kúria a védői felvetésére tekintettel utal arra is, hogy a II. rendű és a III. rendű terhelt a kikötött megbízási díjakat nem vitásan – részben – jogszerűen vette fel. Ez azonban nem jelenti azt, hogy az I. rendű terhelt cselekménye nem minősülhet üzletszerűen elkövetettként.

[92] A II. rendű, illetve a III. rendű terhelt, mint ügyvéd a védői feladatok ellátására jogszerűen vállalkozhatott, e vonatkozásban az ügyfeleket sem tévesztette meg. Kizárólag a megbízási szerződés azon kikötése volt jogellenes, amely szerint a büntetőeljárásban az I. rendű terhelt az ügyvédek a büntetőeljárásban (védői tevékenység körében) helyettesítheti. Az ügyvédek a maguk által, személyükben vállalt feladatukat tehát jogszerűen teljesíthették. Ebből következően a megbízási díjra jogosulttá is válhattak.

[93] Azonban a helyettesítésüket az I. rendű terhelt is ellátta, törvénybe ütköző módon, amelyért az I. rendű terhelt nem a megbízási díj egy meghatározott részében, hanem – egyéb feladatai ellátásáért is – munkabérben részesült. A jogtalan haszonszerzés, illetve annak célzata tehát a megbízási díjak, továbbá az I. rendű terhelt munkadíjának egy része vonatkozásában megállapítható.

[94] 5. A bűnösség formáját illetően a védő helyesen utalt arra, hogy a bűncselekmény csak szándékosan, ezen belül – az üzletszerűség megállapításához szükséges – célzatra tekintettel csak egyenes szándékkal követhető el. Az elkövető tudatának arra kell kiterjednie, hogy ügyvédi, jogtanácsosi vagy közjegyzői tevékenységet végez, emellett arra, hogy nem rendelkezik az ahhoz szükséges jogosultsággal.

[95] Alapítan azonban a védő azon hivatkozása a terheltek egyenes szándéka nem állapítható meg. A jogvégzett elkövetők ugyanis nyilvánvalóan az Ügyvédi törvény és a büntetőeljárás törvény kategorikus (értelmezést nem igénylő) szabályai ismeretének hiányára

nem hivatkozhatnak. Azzal pedig az I. rendű terheltnek szintén, értelemszerűen tisztában kellett lennie, hogy a II. rendű és III. rendű terhelt őt milyen munkakörben foglalkoztatja, ehhez képest milyen személyes kvalifikáltsággal rendelkezik, valamint a büntetés-végrehajtási intézetnek benyújtott ügyvédi meghatalmazás mit tartalmaz, végül azzal is, hogy abból milyen eljárási jogosultság (illetve annak hiánya) adódik.

[96] A II. rendű és a III. rendű terhelt az irányadó, a másodfokú bíróság által kiegészített tényállás szerint megbízási díjban részesült, illetve az I. rendű terhelt munkaviszony keretében látta el a feladatát. Így mindhárman tisztában voltak azzal is, hogy az I. rendű terhelt e tevékenysége jövedelemszerzést szolgál.

[97] A bűncselekmény – tényállási elem (üzletszerűség) hiányában – akkor nem valósult volna meg, ha az ügyvédi megbízási szerződések ingyenesek lettek volna, és az I. rendű terheltet sem munkaszerződés keretében foglalkoztatta volna a II. rendű és III. rendű terhelt, valamint a közreműködéséért egyéb juttatásban sem részesült volna.

[98] A védői felvetés kapcsán a Kúria rámutat arra, hogy a másodfokú bíróság valóban mellőzte az I. rendű terhelt munkaköri leírásából „a peres és egyéb eljárásokban az ügyvéd helyettesítését (ügyvédjelöltként)” kitételt. Ennek azonban a bűncselekmény megvalósulása szempontjából nincs jelentősége. A munkaszerződés ugyanis a terheltek között jött létre, azt sem az ügyfelek, sem a büntetés-végrehajtási intézet részére nem adták át. A megtévesztés ezért nem ezzel az okirattal (annak tartalmával) történt, hanem – a kifejtettek szerint – a meghatalmazásokkal, amelyek olyan tevékenységekre utaltak, amit az I. rendű terhelt jogszerűen nem végezhetett volna.

[99] A teljesség érdekében a Kúria utal arra, hogy nincs helye a bűnhalmazat megállapításának, ha az üzletszerű elkövetés az alaptényállás eleme. Ebben az esetben bűncselekményegység valósul meg, mivel az üzletszerűség a büntetőjogi felelősségre vonás feltétele (37/2007. BK vélemény b) pont).

[100] Mindezek alapján az eljáró bíróságok helyesen minősítették egy rendbeli a Btk. 286. § (1) bekezdésébe ütköző, de a (2) bekezdés szerint minősülő zugírászat büntettként a cselekményeket.

[101] 6. A felülvizsgálati indítvány vitatta a bűncselekmény minősített esetének megállapíthatóságát is, azonban azt részben az irányadó tényállástól eltérő tények állítására alapította.

[102] A zugírászat minősített esete állapítandó meg, amennyiben az elkövető ügyvédi tevékenység folytatására jogosult személynek adja ki magát. Lényeges, hogy a minősített esetet nem az alapozza meg, ha az elkövető „ügyvédként” jelöli meg magát, hanem az, ha a kizárólag ügyvéd által folytatható tevékenységekre jogosultként tünteti fel magát. Vagyis, amennyiben az ügyvédi mivoltára – hamisan – soha nem is tesz utalást, de ténylegesen ügyvédi tevékenységet végez, akkor ez nem jelenti azt, hogy a bűncselekmény minősített esete ne valósulhatna meg.

[103] A Kúria utal arra, hogy iratellenes a védő azon hivatkozása, amely szerint az I. rendű terhelt sosem adta ki magát ügyvédnek, mivel erre vonatkozó tény az irányadó tényállás rögzít. Az elsőfokú ítélet [28] bekezdése a 3. tényállási pontban foglalt cselekménnyel összefüggésben az ügyvédi meghatalmazást „az I. rendű terhelt íratta alá helységben tanúel, azt a látszatot keltve, hogy ügyvédként jár el”. Kétségtelen, hogy az egyéb tényállási pontokban nincs arra utalás, hogy az I. rendű terhelt ügyvédnek adta volna ki magát, azonban a tényállás lényeges része szerint az I. rendű terhelt a büntetés-végrehajtási intézetben járt el védői minőségben. Ezért e tevékenysége során kellett azt megvizsgálni, hogy kifejtett-e megtévesztő magatartást, és így a bűncselekmény minősített esete megvalósult-e.

[104] A már idézett 44/2007. (IX. 19.) IRM rendelet 4. § g) pontja szerint a védő – e rendelet vonatkozásában – a bv. szerv személyi állományának tagján kívül hivatalos vagy szolgálati ügyben eljáró személynek minősül. A Bv. tv. megfogalmazásában a védő hivatalos minőségben kapcsolattartó (Bv. tv. 3. § 9/b. pont). Az IRM rendelet 6. § (1) bekezdése értelmében a védő a kirendelésről szóló határozat vagy meghatalmazás felmutatása mellett léphet be a bv. szerv területére.

[105] Az ügyvédi tevékenység színlelése kérdésében elsődlegesen az I. rendű terhelt által a beléptetés érdekében felhasznált ügyvédi meghatalmazás tartalmát kellett figyelembe venni.

[106] Annak – szemben a védői állásponttal – nincs jelentősége, hogy a védői jogállást megalapozó meghatalmazást ténylegesen az I. rendű terhelt nyújtotta-e be, vagy pedig a fellépését megelőzően a II. rendű, illetve a III. rendű terhelt részéről került sor (ahogy a tényállás is tartalmazza). Mindkét esetben eljutott ugyanis a hatósághoz, ami a beléptetést megalapozta és egyben a büntetés-végrehajtási intézetben belül gyakorolható jogok körét is meghatározta.

[107] Az írásbeli meghatalmazások szövege egyértelmű és valamennyi esetben azt tartalmazta, hogy a II. rendű vagy a III. rendű terheltet, mint ügyvédet, büntetőeljárásban történő védői feladatok ellátására hatalmazza fel a gyanúsított, illetve a hozzátartozója. E szerződések részét képezi az is, hogy II. rendű és III. rendű terhelt helyettesítésére az ügyvédi tevékenység tekintetében I. rendű terhelt jogosult. A büntetőeljárásban azonban, a már kifejtettek szerint, az I. rendű terhelt sem önállóan, sem pedig ügyvéd helyetteseként nem volt jogosult eljárni. Ezért a meghatalmazás ebben a részében jogszerűtlen és egyben megtévesztő volt. Azzal, hogy az I. rendű terhelt a büntetés-végrehajtási intézetbe történő bejutása érdekében erre hivatkozott, a beléptetést végző illetékes bv. őrt a kapcsolattartási joga, illetve e jog terjedelme vonatkozásában tévedésbe ejtette.

[108] A bűncselekmény megvalósulása szempontjából ezért annak nem volt jelentősége, hogy a tényállás nem tartalmaz arra utaló tény, hogy a büntetés-végrehajtási intézetben az I. rendű terhelt ügyvédnek (ügyvédjelöltnek) adta volna ki magát, és minden esetben személyi igazolványával, és nem ügyvédi tevékenységre jogosító igazolvánnyal igazolta magát. A már kifejtettek szerint ugyanis maga a meghatalmazás megtévesztő tartalma segítette elő az I. rendű terhelt bejutását, és ez utalt a csak ügyvéd (ügyvédjelölt) által végezhető közreműködésre. Kétségtelen, hogy a meghatalmazás „ügyvédi irodai alkalmazott jogásként” nevesítette az I. rendű terheltet, azonban az a „büntetőeljárásra” vonatkozott, és nem tartalmazott semmilyen megkötést. Azt a hamis látszatot keltette tehát, hogy az I. rendű terhelt jogszerűen, teljes jogkörrel helyettesítheti a meghatalmazott ügyvédet.

[109] A megtévesztő magatartás pedig attól függetlenül megállapítható, hogy a büntetés-végrehajtási intézet alkalmazottja adott esetben a tévedésbe ejtést felismerhette volna, és a beléptetést jogszerűen megtagadhatta volna (ahogy ez a gyanúsított kihallgatásokkor megtörtént).

[110] A védőnek a büntetés-végrehajtási intézet parancsnoka által adott, a felülvizsgálati indítvány szerint a nyomozati iratokban található tájékoztatásra hivatkozásával kapcsolatban a Kúria ismét rámutat arra, hogy a Be. 659. § (1) bekezdése értelmében a felülvizsgálati eljárásban a jogerős ügydöntő határozatban megállapított tényállás az irányadó, a bizonyítékok ismételt egybevetésének, eltérő értékelésének, valamint bizonyítás felvételének nincs helye. A Be. 650. § (2) bekezdése pedig kimondja, hogy a felülvizsgálati indítványban a jogerős ügydöntő határozat által megállapított tényállás nem támadható.

[111] Az irányadó tényállás pedig nem tartalmaz olyan tájékoztatást, állásfoglalást, amely – a felülvizsgálati indítvány tartalma szerint a terheltek erre a tényre alapított esetleges tévedését [Btk. 20. § (1) és (2) bekezdés] – vizsgálhatóvá tenné. A bűnösség megállapításának és a

cselekmény jogi minősítésének helyessége ugyanis kizárólag az irányadó tényállás alapulvételével bírálható el (BH 2004.102.). Más szóval a felülvizsgálati eljárásban ténybeli vagy jogi tévedésre, mint büntethetőséget kizáró okra abban az esetben lehet hivatkozni, ha a jogerős ítélettel megállapított tényállás tartalmaz olyan ténybeli körülményeket, amelyek alkalmat adhatnak ilyen jogkövetkeztetés levonására (BH 2011.183.).

[112] Ebből következően, ha az irányadó tényállás nem rögzít olyan körülményeket, amelyek alapján következtetés vonható arra, hogy a felrótt bűncselekmények esetében a terhelt tévedésben volt, vagy lehetett volna, akkor az erre való hivatkozás nem vezethet eredményre.

[113] Így az anyagi jogi jogsértésre történő hivatkozás, amelynek alapja a jogerős ügydöntő ítélet tényállásában megállapított tényekkel ellentétes tényállítás, a törvényben kizárt még abban az esetben is, ha formálisan anyagi jogi jogszabály megsértésére hivatkozik (Bfv.I.1047/2022/8., Bfv.I.597/2023/2.).

[114] Az irányadó tényállással ellentétes a védő észrevételében tett azon állítása is, hogy az I. rendű terhelt a beléptetéskor minden alkalommal közölte, hogy a Bv. tv. 11. §-a szerinti jogi képviselőként kíván a terhelthez bemenni. Az is ellentétes a tényállással, hogy az ügyfelek a II. rendű és a III. rendű terhelt részére a teljes megbízási díjat megfizették, és ezután került sor az I. rendű terhelt, mint jogi képviselő látogatására a büntetés-végrehajtási intézetekben. Az irányadó, kiegészített tényállás ugyanis csak azt tartalmazza, hogy a meghatalmazásokkal összefüggésben ismeretlen összegű megbízási díjban részesült a II. rendű és a III. rendű terhelt. Ekként a felülvizsgálati indítvány ezen részeiben törvényben kizárt, mert azirányadó ítéleti tényállástól eltérő ténybeli alapon nyugszik.

[115] 7. A felülvizsgálati indítvány a II. rendű és a III. rendű terhelt bűnsegédkénti bűnösségét is vitatta, elsődlegesen azzal, hogy az alapcselekmény nem bűncselekmény. Ezen ok, tekintve, hogy az I. rendű terhelt bűnösségének megállapítása törvényes, nem vezethet eredményre.

[116] A Kúria ugyanakkor a felülvizsgálati indítványban foglaltakkal összefüggésben a következőket emeli ki.

[117] A részes (így a bűnsegéd) a tényállásszerű cselekményt nem megvalósítja, hanem ahhoz járul. A részes tetteshez társulása a tettes szándékához történik. A részesi szándék nem a véghezvitelt követő, hanem az előtti. A fizikai bűnsegéd a tettesi cselekmény külső feltételeihez járul hozzá, például eszközt ad a tettesnek, anélkül azonban, hogy törvényi tényállási elemet valósítana meg.

[118] A jelen ügyben a II. rendű és a III. rendű terhelt szándékos magatartása a (fizikai) bűnsegély valamennyi ismérvét magában foglalja.

[119] A bűncselekmény tettese az I. rendű terhelt, aki a jogellenes tevékenységet (kapcsolattartás) kifejtette. Ehhez a II. rendű és a III. rendű terhelt nevében és tudtával létrejött meghatalmazásokat használta fel. Azzal, hogy e két terhelt ezen okiratokat a büntetés-végrehajtási intézethez benyújtotta, a büntetés-végrehajtási intézetbe bejutását és ott a gyanúsítottakkal a kapcsolattartást – jogtalanul – elősegítették, kétségtelenül bűnsegédi magatartást tanúsítottak.

[120] Téves volt ezért az a védői hivatkozás, amely szerint a védői meghatalmazások nem azért jöttek létre, hogy az I. rendű terhelt a gyanúsítottakat a büntetés-végrehajtási intézetben meg tudja látogatni, és ebből következően egyik terhelt büntetőjogi felelőssége sem állapítható meg. A Kúria már utalt rá, hogy elsődlegesen nem a meghatalmazásoknak, hanem a ténylegesen ellátott tevékenységnek van jelentősége abból a szempontból, hogy a zugírászat megvalósult-e. Vagyis az elkövető akkor is büntetőjogi felelősséggel tartozik zugírászatért, ha a kizárólagos védői feladat jogosultság nélküli ellátására vonatkozóan meghatalmazás, megbízási szerződés nem jött létre. Ugyanakkor jelen ügyben a II. rendű és a III. rendű terhelt

ezen, jogszerűtlen meghatalmazásokat a hatóságnak átadta, az I. rendű terhelt cselekményét elősegítette, megkönnyítette. Azzal pedig szintén tisztában voltak, hogy a meghatalmazás alapján az I. rendű terhelt – arra nem jogosultként – a büntetés-végrehajtási intézetben törvénysértő módon vesz részt a kapcsolattartásokon, a helyettesítésre szóló kikötés éppen ezért szerepelt az okiratokon. Ezért a szándékos magatartásuk is kétségtelenül megállapítható.

[121] A Kúria a teljesség érdekében megjegyzi, hogy az elsőfokú bíróság indokolásában olyan ténymegállapítást tett, amely szerint az I. rendű terhelt a II. rendű és III. rendű terhelt helyetteseként, az ő megbízásuk alapján járt el {Békéscsabai Járásbíróság 8.B.73/2021/21/V. számú ítélete [86] bekezdés}. A Kúria következetes gyakorlata szerint a tényálláshoz tartoznak mindazok a történeti tények, amelyek az ítéletben megállapításra kerültek, függetlenül attól, hogy ítéletszerkesztési hiba folytán nem az ítélet történeti tényállási részében kerültek leírásra, hanem az indokolás más részében, így a bizonyítékok értékelése vagy a jogi indokolás körében (BH 2016.163.III., BH 2006.392.). E ténymegállapítás arra utal, hogy az I. rendű terhelt a II. rendű, illetve a III. rendű terhelt kezdeményezésére, és nem saját elhatározásából jelent meg a büntetés-végrehajtási intézetben kapcsolattartás céljából. Ez pedig felveti utóbbi terheltek Btk. 14. § (1) bekezdése szerinti felbujtói elkövetői minőségét is. Ennek megállapítására azonban a – terheltek javára előterjesztett – felülvizsgálati indítvány nem irányult. Ezen túlmenően az eltérő részesi elkövetési alakzat megállapítása nem eredményezne a bűncselekményre megállapított büntetési tételkereten kívüli (azaz törvénysértő) büntetést, így nem vezethetne a Be. 649. § (1) bekezdés b) pont ba) alpontjában írt felülvizsgálati ok megállapításához.

[122] **IV.** A Kúria mindezekre figyelemmel a Be. 660. § (1) bekezdése szerint tanácsulésen eljárva, a felülvizsgálati indítvánnyal megtámadott határozatot az I. rendű, II. rendű és III. rendű terhelt vonatkozásában a Be. 662. § (1) bekezdésének alkalmazásával hatályában fenntartotta.

[123] A Kúria az ügyben öttagú tanácsban járt el [a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény 10. § (2) bekezdés, a Kúria ügyelosztási rendje IV.6. pont].

[124] A Kúria végzése ellen a Be. 6. § (4) bekezdése értelmében fellebbezésnek, a 650. § (1) bekezdés b) pontja alapján felülvizsgálatnak nincs helye.

[125] A Be. 652. § (6) és (7) bekezdése értelmében minden jogosult csak egyszer nyújthat be felülvizsgálati indítványt, kivéve, ha az újabb felülvizsgálati indítvány benyújtása a 649. § (3)-(5) bekezdésén alapul, felülvizsgálati indítvány ugyanazon tartalommal csak egyszer nyújtható be.

[126] A Be. 656. § (4) bekezdése értelmében, az ugyanazon jogosult által ismételt előterjesztett, illetve az azonos tartalommal ismételt előterjesztett indítványt a Kúria érdemi indokolás nélkül elutasíthatja.

Budapest, 2023. október 3.

Dr. Gimesi Ágnes s.k. a tanács elnöke, Dr. Tuba István Krisztián s.k. előadó bíró, Dr. Domonyai Alexa s.k. bíró, Dr. Kardos Andrea s.k. bíró, Dr. Schmidt Péter s.k. bíró